

SKANSEN 125 FATABUREN

SKANSEN 125

FATABUREN

2016

2016

SKANSEN 125

Red. Charlotte Ahnlund Berg & Anders Carlsson

Nordiska museets och Skansens årsbok

FATABUREN - Nordiska museets och Skansens årsbok - är en skatt av kulturhistoriska artiklar som har publicerats under mer än ett sekel.

Årsboken började som ett häfte med rubriken »Meddelanden«, redigerat 1881 av museets grundare Artur Hazelius för den stödjande krets som kallades Samfundet för Nordiska museets främjande. 1884 publicerades den första kulturhistoriska artikeln och när publikationen 1906 bytte namn till »Fataburen. Kulturhistorisk tidskrift« kom de vetenskapliga uppsatserna att dominera innehållet. Från och med 1931 fick årsboken en mer populär inriktning och i stora drag den form som den har i dag. Fataburen har sedan dess förenat lärdom och sakkunskap med syftet att nå en stor publik.

Fataburen är också en viktig länk mellan Nordiska museet och Skansen, två museer med en gemensam historia och en gemensam vänförening. Varje årsbok har ett tematiskt innehåll som speglar insatser och engagemang i de båda museerna, men verksamhetsberättelserna trycks numera separat och kan rekvireras från respektive museum.

Ekonomiskt stöd från Samfundet Nordiska museets och Skansens Vänner gör utgivningen av Fataburen möjlig.

NORDISKA MUSEET

SKANSEN

Fataburen 2016

Nordiska museets förlag

Box 27820

115 93 Stockholm

www.nordiskamuseet.se/förlag

www.nordiskamuseet.se/fataburen

© Nordiska museet och respektive författare

Redaktörer Charlotte Ahnlund Berg och Anders Carlsson

Bildredaktör Marie Tornehave

Bildarkiv och fotograf på Skansen Marie Andersson

Bildbehandling Karolina Kristensson och Peter Segemark

Omslag och grafisk form Lena Eklund, Kolofon

Översättning Alan Crozier

Omslagets framsida Pedagogen Maja Adolphson vid Bergsmansgården. Byggnaderna där kommer från Nora bergslag i Västmanland. Foto: © Marie Andersson, Skansen.

Tryck och repro Italgraf Media AB, Stockholm, 2016

ISSN 0348 971 X

ISBN 978 91 7108 584 9

1637::1662::1662::1876::1680::1694

1821::1872

DUFFUS | LEWENHAUPT | MOREN | UNGERN | STERNBERG | BÄCKSTRÖM

SKANSEN

Julita skans

Om förkärlek till gammalt onyttigt skräp

GUNILLA HISING BOHM är utställningsproducent och **FREDRIK EHULTON** byggnadsantikvarie vid Nordiska museets avdelning Julita gård.

År 1922 besökte *Östergötlands Dagblad* storgodset Julita gård i Sörmland. Där hade de bestämt möte med godsets ägare, löjtnant Arthur Bäckström, för en visning av en klunga äldre hus i den stora herrgårdsparken. »Vi bereda oss att studera en tämligen ny och högst intressant företeelse, som om somrarna är vallfartsmål för tusentals människor, nämligen Julita skans.» Följdfrågan med svar kom direkt därefter: »Vad är Julita skans? Svar: Ett slags Skansen i miniatyr; ett hembygdsmuseum, fullkomligt enastående i sitt slag.» Journalistens förtjusning över den starka kopplingen till Artur Hazelius och Skansen gick inte att ta miste på.

Under de följande åren, fram till mitten av 1930-talet, växte Julita skans till att också omfatta ett nybyggt, unikt museum med kyrka och klostergård. Dessutom flyttades flera byggnader dit som användes av bland andra kyrkans ungdomar under flera års återkommande sommarläger och av Julita sockens invånare för fester och sammankomster. Men Skansenstugorna, som det ursprungliga Julita skans numera kallas, står som en klunga rödfärgsgnistrande juveler i den stora parken på Julita gård, med sin alldeles egensin-

- ◀ Julita skans. Detalj ur akvarell målad av C. R. Forslund. Målningen, som hänger i huvudbyggnadens bibliotek, visar i sin helhet Julita gård samt Nybble och Skansen. Foto: Peter Segemark, © Nordiska museet (NM.0506202).

Skansenstugorna blev starten på Julita gårds eget Skansen, Julita skans. I förgrunden den gamla smedjan som Arthur Bäckström gjorde om till museum, Smedjestugan.
Foto: Peter Segemark, © Nordiska museet.

niga utsmyckning och allmogeromantiska miljö. Frågan kvarstår:
Vad är det vi ser? Vad är Julita skans?

Privatsamlaren Arthur Bäckström

Arthur Bäckström var en förmögen kulturintresserad stockholmare som förblev ungarl hela sitt liv. Likt många välbärgade borgare och kulturpersonligheter flydde han kring sekelskiftet 1900 från larmet, smutsen och bråket i staden till det »goda lifvet på landet». Helt utan staden ville han emellertid inte vara och han behöll sin våning på Grev Turegatan på Östermalm.

Arthur Bäckström, i mitten, tog ofta med sina vänner till Julita skans. Till vänster står ett lusthus med vällingklocka – ett exempel på ett fritt och lekfullt återskapande som genomsyrar hela parken på Julita gård. Fotograf okänd, Julita gårds arkiv.

Arthur Bäckström hade vuxit upp i den våg av både utveckling och tillbakablick som genomsyrade det allt mer industrialiserade Stockholm vid mitten och slutet av 1800-talet. Hans mor Lilly var en av Artur Hazelius närmaste och trognaste sympatisörer, både vad gällde ekonomiskt stöd och personligt engagemang. Under några år satt hon också som ledamot av Samfundet för Nordiska museets främjande – i dag Nordiska museets och Skansens Vänner.

Trettio år gammal, med löjtnantstitel men mer begåvad inom musik och konst, flyttade Bäckström in på Julita gård 1891. Godset ägdes då sedan fjorton år tillbaka av fadern, grosshandlaren Johan Bäckström. Men det var inte av lust att driva ett stort gods

som Arthur arrenderade faderns herresäte – det lämnade han till en godsförvaltare att styra över. Augusta Jonsson, hushållerska under många år, ger en bild av de verkliga motiven:

Löjtnanten var mycket ute och åkte på somrarna antingen i bil eller med häst och vagn. Han fick ju frisk luft på det sättet, men inte blev det väl någon vidare motion. Det fick han väl när han var ute och strövade omkring i trädgården och tittade på sina Skansenstugor. Trädgård och blommor och planteringar, det var hans intresse det. Men lantbruk ville han helst inte tänka på.

Arthur Bäckström formade herrgårdsbyggnader och park efter eget huvud men i tidens anda. Julita skans, som då omslöts av ett kraftfullt rödmålat plank, var en värld för sig. I den övriga parken anlade han stilträdgårdar, som likt Julita skans bär på samma romantiska tanke att fritt återskapa en dåtid där även samtiden existerade. Målet var inte en korrekt återgivning utan snarare att skapa något vackert. De historiska parkerna fick verka som inspiration snarare än som kunskapskällor. Detta gör dem inte mindre intressanta för oss i dag. Tvärtom är de tydliga exempel på hur de nationalromantiska idéerna kom till uttryck.

Ett eget Skansen blir verklighet

I artikeln i *Östergötlands Dagblad* förklarade Arthur Bäckström hur idén om ett eget Skansen hade blivit verklighet genom en gammal uttjänad smedja som stod nere vid sjökanten.

Den såg så pittoresk och trevlig ut, att jag mer och mer kom att tänka på hur bra den skulle passa till museum. Och så ställdes smedjan i ordning och jag började samla gamla saker i den. Nu är det den som heter Smedjestugan och utgör en av de förnämsta sevärdheterna i Skansen. Flertalet övriga stugor och bodar ha hämtats hit från de under godset lydande torpen.

Smedjestugan inreddes efter det hemideal som nationalromantiken förordade.
Foto: Peter Segemark, © Nordiska museet.

Smedjestugan hade varit början till Bäckströms privata hembygdsmuseum och han talade här om tiden runt 1907. Redan då kallades området runt omkring för »Julita skans«, vilket tyder på inspiration från Skansen på Djurgården i Stockholm. Arbetena med att ställa i ordning, restaurera samt måla den gamla smedjan hade inletts 1906. Under de följande åren flyttades ett antal ytterligare byggnader dit, inte bara från Julitas egendomar utan även från orter utanför socknen. Byggnaderna anpassades för att stämma överens med den bild som Bäckström ville förmedla med *sitt* Skansen. Det viktiga, återigen, var inte att visa upp originalmiljöer utan

att skapa en trevlig plats, där byggnader och föremål skapade en historisk fond och kunskapsbank till upplevelsen.

Av det skälet blir nog många besökare i dag förvirrade när de kliver in i Smedjestugan. De möts av en teatralisk kuliss, föreställande ett hemideal i allmogерomantisk anda. Storstugan har väggfasta bänkar intill den öppna spisen och tallrikshyllor över de småspröjsade fönstren. En väggfast våningssäng är en ren kuliss; bakom förhänget finns en vägg med knoppbräda för föremål. En smideskrona hänger i taket och mycket textil från tiden ger »hemtrefnad«. I hela stugan finns ett mustigt dekorationsmåleri av blommor och hjärtan på både snickerier och möbler. Tankarna går närmast till Artur Hazelius utställningar av historiska inredningar på Nordiska museet och Karin och Carl Larssons Sundborn.

Det var Bäckström själv som tillsammans med artisten och kyrkokonservatorn Carl Richard Forsslund skapade denna miljö. Om vi i dag slås av hur pietetslöst man behandlade äldre möbler – på ett sätt som inte heller för hundra år sen var korrekt i museisammanhang – så är det viktigt att minnas att Bäckström var väl medveten om sina åtgärder. I *Östergötlands Dagblad* tog han dem i försvar. »Jag vill emellertid påpeka, att byggnaderna här icke alldeles befinna sig i sitt ursprungliga skick«, citerades han, och vidare:

För att få plats med massan av museiföremål ha nya rum måst inredas, varvid fantasin fått vara avgörande men äktheten och helhetsintrycket torde nog icke härigenom i så hög grad ha skadats.

Reportern biföll:

Det är förvånansvärt vilken hemtrefnad, som skapats i museets olika lokaler [...]. Man frapperas av trovärdigheten i de gamla rummen [...] där åldriga skamfilade allmogemöbler stå som om de varje dag användes. Vilken förträfflig åskådningsundervisning utföra inte dessa gamla rum och vad ha de ej att berätta för den, som förstår konsten att se och lyssna!

En växande turistattraktion

Julita skans byggdes ut i etapper. Från 1907 och fram till 1911 använde man sig bland annat av dagsverken från boende på Julitas ägor för att flytta husen. Arbetet gick relativt fort och som en första etapp flyttades sju byggnader från ägorna ner till området kring den gamla smedjan. En gödstia med avträde från Vindstugan i Flo-da socken flyttades också dit. Även fortsättningsvis förändrades byggnaderna när de sattes upp vid Julita skans. Den gamla smedjan skulle representera en allmogebostad och till stugan från Lövhagen byggdes en modern groggveranda ut mot sjön. Backstugan från Lilla Daviken benämndes »soldattorpet« och fick en rikt dekorerad farstukvist med vita snickerier.

Redan från början strömmade besökare hit för att titta, och *Östergötlands Dagblad* skrev att Julita skans hade blivit en kär tillflyktsort för traktens befolkning, oavsett klass och stånd, under

Lövhagsstugan, från torpet Lövhagen, fick en egen groggveranda med tegeltak vid återuppförandet på Julita skans. Fotograf okänd, Nordiska museets arkiv.

somrarna. Titt som tätt kom också långväga besök, ibland stora sällskap på lastbilar från Örebro, Arboga, Köping och Katrineholm med flera städer. Bäckström fick avsluta artikeln oblygt: »Ingen avgift upptages vid Skansens visande. Visserligen kostar den mig mycket pengar och mycket arbete, men det är belöning nog för mig, säger löjtnanten till slut, att folk visar intresse för museet och har nöje av att se det.»

Enligt detta reportage från 1922 hade Julita skans legat rätt i tiden. Människor uppskattade att komma till platsen och intresset för det historiska arvet var starkt – men det var lika viktigt att ha trevligt. Julita skans utvecklades för varje år och växte successivt fram som attraktion.

Allmogevurm och samlande kring 1900

Uppbyggnaden av Julita skans påbörjades under en brytningstid gällande konstnärliga stilepoker. Under slutet av 1800-talet blandades de historiska stilarna inom både möbeldesign och arkitektur. I många länder i Europa hade nationalismens idéer funnits sedan länge. Inom konsten och arkitekturen kom idéerna i uttryck inom nationalromantiken och till detta hörde att uppföra byggnader med material som ansågs vara traditionella för nationen. Trä, tegel och natursten var vanligt förekommande. Allmogestilen och den hantverksmässiga produktionen framhölls också inom konststilen. Julita skans har tydliga drag från nationalromantikens stilideal då de små stugorna inte bara inretts som rena utställningslokaler. De visar egentligen den idealbild av ett hem som rädde vid tiden. Konstnärligt är det en blandning av historiserande stilar uppblandat med måleri inspirerat av allmogestil.

Även insamlandet av föremål i syfte att skapa en historisk kuliss kan ses som ett tidstypiskt uttryck. Vid sekelskiftet 1900 sökte många godsägare och adelsmän påvisa sina släkters höga åldrar och på så sätt hävda rätten att existera i framtiden. Detta kunde rent visuellt visas upp med målningar eller medeltidsinspirerade salar inredda med antikviteter. Ett bibliotek fyllt med gamla böcker, an-

»Gammalt onyttigt
skräp« blev en
turistattraktion i de
trivsamma stugorna.
Smedjestugan ca
1915. Fotograf okänd,
Nordiska museets
arkiv (NMA.0053011).

tika vapen och porträtt av anfäder skapade en känsla av odödlighet. Samlingarna behövde inte vara äkta utan fungerade som legitimerande rekvisita. Ofta blandades kopior med äkta antikviteter. Företeelsen kallas för *show-case* eller *romantic interior* och påkallade ibland särskild expertis med kunskap om antikviteter, historia och inredningskonst.

Sedd på detta vis ger Julita skans – som retorisk föremålssamling betraktad – intryck av att Arthur Bäckström bröt mot gängse normer i sitt samlande. I borgerliga sammanhang samlade män vanligen på mynt, vapen och böcker medan kvinnor samlande på saker som pryddes hemmen. Bäckström visade på stort intresse för folklivsforskningen och var mer inriktad på just prydnadsföremål från både allmoge- och borgerliga miljöer. Smedjestugan blev snart fylld av insamlade föremål. Där var saker och textilier i alla vrår och en folkdräkt från Vingåker hängde i kammaren. I stugan från torpet Lövhagen var blandningen delvis en annan, med föremål från både borgarklass och högre stånd.

Och han köpte hela tiden mer. Somligt kom direkt från de arbetslydande på torpen som tillhörde godset, annat från auktioner. I *Östergötlands Dagblad* kan vi läsa om hur Bäckström under femton års tid aldrig försummat de tillfällen som givits honom att förvärva antikviteter. Bäckström berättade själv att han »nog fått lida lite smälek här i orten till följd av min förkärlek för 'gammalt onyttigt skräp'. När folk sedan fått se det 'gamla skräpet' här inne i museet, ha de emellertid börjat ändra mening och numera är det just ingen som skrattar, när jag köper de gamla sakerna.» På en auktion i Österåker ska han ha kommit över femton olika saker för en krona: »Det var en tid det! Nu begärdes nyligen 45 Kronor för en tennskål på auktion. Inte minst gulascheriet med antikviteter under kristiden drev priserna starkt i höjden.»

En storstilad gåva

Nordiska museet och Skansen var på olika sätt en del av Arthur Bäckströms liv. När han var tretton år gammal öppnade Hazelius den Skandinavisk-Etnografiska samlingen som senare skulle bli Nordiska museet. Det är inte heller svårt att hitta spår på Julita gård som kan härröra från det mer folkliga och pedagogiska Skansen. Men med tiden svängde åsikterna om hur utställningar skulle presenteras för besökarna. Efter Artur Hazelius död blev utställningsprinciperna, med Nordiska museets tjänstemän i spetsen, allt

Löjtnant Arthur Bäckström på trappan till sitt museum på Julita gård. Hundarna Tussan och Toppan är med på bilden. Fotograf okänd, Nordiska museets arkiv (NMA.OO57546).

mer historiskt korrekta och katalogiserande. Det påverkade även Julitas godsherre. När reportern på *Östergötlands Dagblad* frågade om Bäckströms närmaste planer för Julita skans svarade han:

Mitt önskemål, som jag väl även skall söka realisera, är att få samlingarna ordnade efter fullt vederhäftiga principer. Fördenskull har jag någon gång tänkt hitkalla en på området framstående vetenskapsman. I sitt nuvarande skick gör det rikhaltiga materialet, sammanfört som det är utan genomfört urval litet för mycket intryck av mixtum compositum. Av en hel del saker finnas många exemplar utställda, vilket är onödigt och icke heller har deras ordnande i rummen skett efter några strängare museala principer. Naturligtvis skulle en katalogisering och schematisering av samlingarna ge dem i sin helhet ett ökat värde.

Kanske var kontakten med Nordiska museet redan då tagen. Från 1926 vistades i vilket fall en amanuens (museiassistent) ständigt på Julita gård enligt Bäckströms önskan. Under samma tid blev det klart att Nordiska museet skulle få ärva hela gården, med mark och utgårdar, totalt 2 200 hektar. Men det hölls hemligt ytterligare några år fram till 1931.

Reportern på tidningen fick också ta del av en dröm som grodde hos Arthur Bäckström: »Så har jag hyst en annan stor plan, som ännu så länge fullständigt hänger i luften men som ligger mig varmt om hjärtat: att en gång i framtiden uppföra en byggnad, modellerad efter Julita gård, sådan denna tedde sig på 1600-talet.«

Skansenmuseet

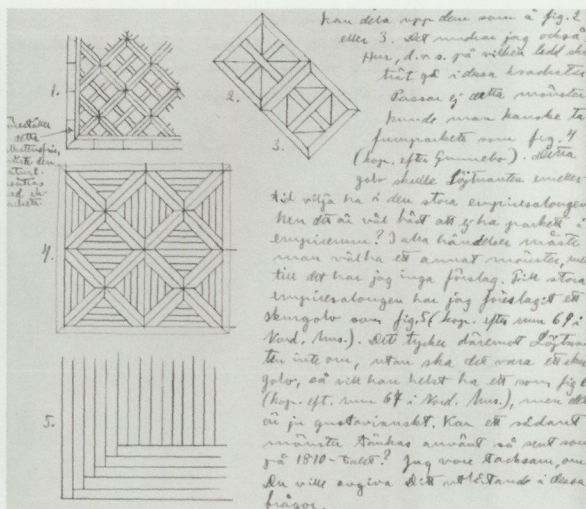
Med hjälp av Nordiska museet realiserades planen på en stor, ny museibyggnad – Skansenmuseet. Som en etapp två i utvecklingen av Julita skans påbörjades bygget 1926. Hur det gick till när Skansenmuseet ritades beskrivs i en artikel om Julita gårds byggmästare Alfred Gustafsson ur en okänd tidning från 1940-talet. Han berättade där att Bäckström visserligen kallade till sig en del arki-

Skansenmuseet. Arthur Bäckström själv och gårdens byggmästare Alfred Gustavsson var »arkitekter« till det egensinniga bygget. Foto: Peter Segemark, © Nordiska museet.

tekter men att han förkastade alla förslagen. Det hela slutade med att byggnaden blev ett verk av Gustafsson och Bäckström själv. Resultatet blev en på många sätt egensinnig byggnad med ett centralt placerat atrium och en gårdskyrka sammanlänkade av en klostergård. Allt stod klart 1932.

Interiört är museet lika iögonfallande. Från entrén öppnar sig ett atrium med mörkbruna träpelare kring en försänkt fontän. Rakt ovanför är taket höjt i ett tornhus med perspektivmålning över Julitabygden. Det hela ger intryck av att både vara byggt för att imponera och ge en lite intim nationalromantisk villakänsla. Från början visades här i två våningar stilhistoriska rum och yrkes- och hantverksspecifika utställningar, exempelvis för fiske och krukmakeri. I dag är museet delvis förändrat vad gäller utställda föremål, men rummen är till större delen intakta och de minutiöst iordningställda stilrummen kan fortfarande studeras. Dessa iordningställ-

Nordiska museets personal var redan från 1920-talet och fram till övertagandet på plats på Julita gård. Fotograf Karl Ramsell, Nordiska museets arkiv.

Till höger. Brevet från Nordiska museets Sven Drakenberg skvallrar om ett inte alltid smärtfritt samarbete med godsets ägare. Nordiska museets arkiv.

des av Nordiska museets personal efter tjänstemännens dåvarande principer för utställningar.

Nordiska museet och Arthur Bäckström lade ner stort arbete på Skansenmuseet. Det var säkert ett givande och tagande från båda håll. Bäckström, som förverkligade en dröm, var van vid att ha sista ordet medan arvtagarna måste se till att bygga något som de kunde stå för professionellt sett. Att arbetet inte var smärtfritt förstår vi av ett brev från dåvarande amanuensen Sven Drakenberg i sitt brev till Sigurd Wallin i november 1929:

Vi skulle ha ett ekparkettgolv i den gustavianska sängkammaren, och jag har föreslagit mönstret på fig. 1 (kop. efter Gunnebo). Det är emellertid svårt att få virke till kvadraterna. Løjtnanten undrar, om man kan dela upp den som i fig. 2 eller 3. Det undrar jag också. Hur, d.v.s. på vilken ledd skall trät gå i dessa kvadrater?

Passar ej detta mönster kunde man kanske ta furuparkett som fig. 4 (kop. efter Gunnebo). Detta golv skulle Löjtnanten emellertid vilja ha i den stora empiresalongen. Men det är väl bäst att ej ha parkett i empirerum? I alla händelser måste man väl ha ett annat mönster, men till det har jag inga förslag.

Till stora empiresalongen har jag föreslagit ett skurgolv som fig. 5 (kop. efter rum 69 i Nord. Mus.). Det tycker däremot Löjtnanten inte om, utan ska det vara ett skurgolv, så vill han helst ha ett som fig. 6 (kop. efter rum 67 i Nord. Mus.), men det är ju gustavianskt. Kan ett sådant mönster tänkas använt så sent som på 1810-talet?

Jag vore tacksam, om Du ville angiva Ditt utlåtande i dessa frågor.

Drakenberg berättade vidare om att en del möblerings- och monteringsarbeten i museet och på »Skansen« skulle utföras, men att dessa fick vänta tills Arthur Bäckström skulle resa bort om en tid: »så får jag göra det litet mera ostört«. Brevet avslutas med en inblick i amanuensens liv på Julita gård, också utanför arbetstid: »Allt står väl till i alla fall, och Löjtnanten rådfrågar mig om allt möjligt ifrån korsord till testamentesangelägenheter. I går ramlade Tussan [en av Bäckströms hundar] utför vindstrappan, när jag skulle hjälpa ner henne. Det var tur, att hon klarade sej, annars hade jag knappt vågat stanna kvar här!«

Julita skans expanderar

Nordiska museets roll var stor även i de planer som drogs upp på ytterligare utveckling av området Julita skans under slutet av 1920-talet. Andreas Lindblom, styresman för Skansen och Nordiska museet från 1929 till 1956, berättade om det i sina memoarer:

Under medverkan från olika forskare, främst Sigurd Erixon och Sigurd Wallin, blev gården på berömvärt sätt studerad och inventerad. Stora planer välvdes för detta »Skansen«, en hel sörmländsk bondgård med alla sina ekonomibyggnader skulle sålunda uppföras i parken.

Karta över Julita gård. Inom det markerade området växte Julita skans fram i takt med att fler byggnader flyttades till gården.

Kuskbostaden, Abottshuset och Tegelbruket skulle inkorporeras i området och en typisk gård från Södermanland var planerad att uppföras. Idéerna om Sörmlandsgården förverkligades aldrig. I stället fortsatte expansionen av Julita skans österut med ett gästgiveri som flyttades från Biby nära Eskilstuna. Kring gästgiveriet placerades även andra byggnader för att skapa en gårdsmiljö. Till dessa hör en stuga från torpet Ovankil och en visthusbod från torpet Bryntorp. 1933 kompletterades gårdsmiljön kring gästgiveriet med ett magasin från Åkerö. Längre österut placerades ett hus från prästbostället Bäck. Byggnaden hade fungerat som stall och loge, men Bäckström inredde det till en samlingslokal. Bäckstugan, som den döptes till, invigdes 1935 och var den sista byggnaden som flyttades till Bäckströms Julita skans.

Smedjestugans interiör är till största delen bevarad. Med en varsam förtätning av textilier och föremål återskapas framför allt den allmogерomantiska känslan. Foto: Hannes Andersén, Nordiska museet.

Nordiska museet som ägare

Arthur Bäckström avled i december 1941 efter många års sjukdom. I de tidiga Skansenstugorna mötte fortfarande allmogekultur det samtida inredningsidealet i början av 1900-talet. Vid det officiella övertagandet 1944 hade idealen förändrats och Nordiska museet hade nu fria händer att förvalta arvet. Museet valde att visa en mer autentisk bild av allmogekulturen. Successivt plockades vissa detaljer som Arthur Bäckström lagt till husen bort, framför allt exteriör. Stugornas snickarglädje och Lövhagsstugans groggveranda ansågs inte tillhöra allmogekulturen och togs därför bort. Det statket som omgärdade Julita skans revs. Det är tydligt att Nordiska museets ambitioner var att få Julita skans att likna Skansen i Stockholm, som då fortfarande var integrerat med museet. Under 1900-talets senare del förändrades tankarna kring Julita gård och dess skans ytterligare.

I dag arbetar Nordiska museet med fokus på *hela* Julita gård, såväl herrgårdsmiljön som åker- och skogslandskap, som ett uttryck för en välbevarad historisk storgodsmiljö från tiden omkring 1900. I det arbetet ingår i högsta grad Julita skans eftersom det finns ett stort värde i att bevara den allmogерomantik som blommade ut i och kring stugorna där. Sedan 2007 pågår ett projekt med att åter skapa vissa delar som försvunnit under årens lopp, innefattande såväl exteriör som interiör restaurering av stugor och bodar. Lika viktigt är det arbete som läggs ner på trädgården kring husen, med restaurerade rabatter och nyplanterade ekar.

Riktigt allt kan inte återställas med fysiska rekonstruktioner men det är inte heller det viktigaste. I dag har vi uppgiften att förmedla helheten på flera sätt, inte minst via Arthur Bäckströms tidsenliga entusiasm över det förgångna, där det viktigaste inte alltid var äkta i sak utan i hjärtat. Med den största lust att levandegöra historien för folket är föregångaren Artur Hazelius med sitt livsverk Skansen alltid närvarande.

